

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.III.20.210/2024/9.

A felperes:

felperes neve (felperes lakcíme)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Ádám Sándor ügyvéd (ügyvéd címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: törvényszék 2 (I. r. alperes székhelye)

II. rendű alperes: ítéltábla 1 (II. r. alperes székhelye)

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Jogi képviselő neve (székhelye)

A per tárgya:

Bírósági jogkörben okozott kár megtérítése, sérelemdíj

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

törvényszék 1 13.P.20.140/2023/24.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes, 13.P.20.140/2023/25.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A le nem rótt 488 000 (négy száznyolcvannyolcezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A tényállás

[1] A felperes a rendőrfőkapitányság bűnügyi főosztályának neve I. Gépjárműbűnözés Elleni Osztályán ...-../.....bü. számon folyamatban volt nyomozati eljárás során 2006. december 10. napjától 2006. december 11. napjáig őrizetben, majd 2006. december 12. napjától 2007. december 5. napjáig előzetes letartóztatásban volt.

[2] E nyomozati ügy egyaránt az alapját képezte az I. rendű alperes előtt indult 4.B.1251/2008. (a továbbiakban 1. számú ügy) és a 21.B.443/2009. számú (a továbbiakban 2. számú ügy) felperest, mint vádlottat érintő bírósági büntetőeljárásoknak és az azokban hozott határozatoknak. A Fővárosi Főügyészség az 1. számú ügyben közölte a bírósággal a felperes korábbi fogva tartási adatait és annak beszámítására ebben az ügyben élt indítvánnyal, míg a 2. számú ügyben ezeket az adatokat nem tüntette fel.

[3] A 2. számú ügyben az elsőfokú bíróság (I. rendű alperes) 2015. november 19. napján hirdette ki ítéletét, amelyben a felperest, mint III. rendű vádlottat bűnösnek találta és halmazi büntetésként 2 év börtön fokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre, 5 év közügyektől eltiltásra, továbbá 300 napi tétel, napi tételenként 1 000 forint, összesen 300 000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a pénzbüntetés nem teljesítésének esetéről, továbbá kimondta, hogy a felperes legkorábban a szabadságvesztés $\frac{1}{2}$ részének kitöltése esetén bocsátható feltételes szabadságra. Az ítéletben nem szerepelnek a felperes előzetes fogva tartására vonatkozó adatok és a bíróság nem rendelkezett annak beszámításáról sem a kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés büntetés időtartamába. A felperes azon a tárgyaláson, ahol az ítéletet a bíróság kihirdette személyesen nem volt jelen, azon a védője vett részt, aki 3 nap gondolkodási időt kért a fellebbezés benyújtásának megfontolására. A felperes az ítélet kézbesítését követően 2016. március 10-én személyesen nyújtott be fellebbezést felmentésért, illetve enyhítésért, ugyanakkor az őrizetben és az előzetes

letartóztatásban töltött idő beszámításának elmaradását nem kifogásolta, fellebbezése erre nem terjedt ki.

[4] A 2. számú ügyben bejelentett fellebbezés folytán a II. rendű alperes folytatta le a másodfokú eljárást és 2017. február 15. napján hirdette ki az ezen a napon jogerőre emelkedett 5.Bf.224/2016/37. számú ítéletét. A felperes által elkövetett bűncselekményeket részben átminősítette, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a felperes tekintetében helybenhagyta. A II. rendű alperes az 5.Bf.224/2016/37. számú jogerős ítéletében nem tüntette fel a felperes előzetes fogva tartására vonatkozó adatokat és a beszámításról sem rendelkezett.

[5] Az I. rendű alperes 2016. március 31. napján hozta meg 4.B.1251/2008/891. sorszámu határozatát az 1. számú ügyben, a felperest bűnösnek találta és őt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés büntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette, rendelkezett a büntetési fokozatról és arról, hogy a felperes szabadságvesztés büntetés végrehajtásának elrendelése esetén a büntetés 2/3 részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A törvényszék rendelkezett a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának elrendelése esetére a felperes által 2006. december 10. napjától 2006. december 11. napjáig őrizetben, majd 2006. december 12. napjától 2007. december 5. napjáig előzetes letartóztatásban töltött időnek a szabadságvesztés tartamába való beszámításáról.

[6] A II. rendű alperes előtt az 1. számú ügyben 8.Bf.386/2016. számon volt folyamatban a másodfokú eljárás. A II. rendű alperesi ítéltábla 2017. július 4. napján jogerőre emelkedett 61. sorszámu számú ítéletében a felperes kérelmére méltányosságból mellőzte az I. fokú ítélet, a fogva tartásban töltött időnek a kiszabott szabadságvesztésbe való beszámításáról szóló rendelkezését azért, hogy a 2. számú ügyben kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés büntetésbe az beszámíthatóvá váljon.

[7] A felperes a 2. számú ügyben 2017. április 20. napján, tehát az ítélet jogerőre emelkedését követően terjesztett elő indítványt azért, hogy a bíróság a kiszabott – letöltendő szabadságvesztés – büntetésébe utólag számítsa be a korábbi fogva tartásban töltött időt. Az I. rendű alperes a 2017. május 5. napján kelt 758. sorszámu átiratában tájékoztatta a felperest, hogy az előzetes fogva tartásban töltött időt a 2. számú ügyben kiszabott szabadságvesztés büntetésbe nem lehet beszámítani, mert arról a másik ítélet rendelkezett, kétszeri beszámításra pedig nincs lehetőség. A felperes 2017. augusztus 7. napján – az 1. számú ügyben a másodfokú ítélet meghozatala nyomán – ismételten kérte a fogva tartásban töltött idő beszámítását a II. rendű alperes által az 1. számú ügyben hozott másodfokú határozatban foglaltakra hivatkozva. Az I. rendű alperes a 2. számú ügyben különleges eljárás keretében 2017. szeptember 4. napján a 790. sorszámu határozatában rendelkezett a felperes által őrizetben, majd előzetes letartóztatásban töltött idő beszámításáról a 2. számú ügyben kiszabott végrehajtandó szabadságvesztésbe.

[8] A felperes 2017. május 30. napján kezdte meg a 2 éves börtönbüntetésének letöltését, amelyből – a beszámítás alkalmazása hiányában – legkorábban 2018. május 30. napján volt feltételesen szabadságra bocsátható, a kitöltés időpontját 2019. május 9. napján jelölte meg a bv. intézet a befogadási értesítőben. Az I. rendű alperes a beszámításról

rendelkező határozatát – annak jogerőre emelkedése napján – 2017. szeptember 19.-én küldte meg a büntetésvégrehajtási intézet neve, az elítéltnak, a védőnek és az ügyésznek. A bv. intézet 2017. szeptember 29. napján rögzítette a beszámítást, majd a felperes – bv. bírói intézkedés nélkül – 2017. október 3. napján szabadult.

A felperes keresete, az alperesek ellenkérelme

[9] A felperes 2022. szeptember 30. napján a törvényszék 1-hez benyújtott keresetében kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az alpereseket 6 100 000 forint sérelemdíj, annak 2017. október 5. napjától számított késedelmi kamata 15 napon belül történő megfizetésére, továbbá kötelezze az alpereseket a perrel kapcsolatos költségei viselésére.

[10] Érvelése szerint az alperesek megsértették személyiségi jogát ezen belül a személyi szabadsághoz fűződő jogát. Keresete jogalapjaként a Ptk. 6:548. § (1), (2) bekezdés és a 6:549. § rendelkezéseit is feltüntette, és alperesek jogellenes, számára kárt okozó magatartására hivatkozott. Az I. rendű alperes esetében a károkozó magatartást abban jelölte meg, hogy a régi Btk. 99. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat tévesen értelmezte és ezért elmulasztott rendelkezni az őrizetben és az előzetes letartóztatásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról, míg a II. rendű alperes a másodfokú eljárás során nem változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét e tekintetben. Érvelése szerint a fogva tartásban töltött idő beszámításáról a 2. számú ügyben hozott ítéletben kellett volna rendelkezni, mert ott végrehajtandó szabadságvesztés-büntetést szabtak ki vele szemben. Ebben az eljárásban, bíralták el a kényszerintézkedés alapját képező bűncselekmények túlnyomó részét és ebben az eljárásban hozott a bíróság korábban ítéletet. Állítása szerint a téves, késedelmes beszámítás miatt 122 nappal többet töltött a bv. intézetben, mintha a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően kerül sor a beszámításra. Álláspontja szerint az alperesek kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási hibát követtek el a beszámítás során, amely tényen az utólagos beszámítás sem változtat. A sérelemdíj mértékét akként határozta meg, hogy napi 50 000, összesen 6 100 000 forintot jelölt meg, amely alkalmas az őt ért sérelem kompenzálására.

[11] A törvényszék 1 az alperesek illetékességi kifogásának helyt adva – a 20.P.20.185/2022/10. számú végzésével az eljárást megszüntette, és az ügy iratait áttette a törvényszék 2. A törvényszék 2 elnöke a ítéltábla 1 neve, a ítéltábla 1 elnöke pedig a Kúriára terjesztette fel az iratokat az eljáró bíróság kijelölése végett arra hivatkozással, hogy a nevezett bíróságok a per alperesei, így objektív kizárási ok miatt a perben nem járhatnak el. A Kúria Pkk.IV.24.653/2023/2. számú végzésével az elsőfokú eljárás lefolytatására a törvényszék 1et jelölte ki. Ennek megfelelően a per elbírálására a törvényszék 1en került sor.

[12] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[13] Az I. rendű alperes az eljárás szabálytalansága miatti kifogásában arra hivatkozott, hogy a bíróság nem alkalmazta az áttételre vonatkozó eljárási szabályokat, nem a törvényszék előtti eljárási szabályoknak megfelelően járt el, ezért hatálytalan keresetlevél került részére megküldésre.

[14] Elévülési kifogást terjesztett elő, állítása szerint a felperes igénye a Ptk. 6:22. § (1) bekezdése és 6:532. §-a alapján 2020. november 19. napján elévült, mert a 2. számú ügyben elsőfokon 2015. november 19. napján született határozat, amely a II. rendű alperes által 2017. február 15. napján meghozott 5.Bf.224/2016/37. számú határozatával vált jogerőssé és végrehajthatóvá. Az elévülés körében részletesen kifejtette álláspontját az elévülési kezdő időpontokat illetően, továbbá hivatkozott részleges elévülésre is.

[15] A kereset érdemét illetően állította, hogy a felperes a tényállást részben hiányosan adta elő, amelyet kiegészített, továbbá azzal érvelt, hogy a felperes a Ptk. 6:549. § (1) bekezdésében írt rendes jogorvoslati lehetőséget nem merítette ki, amely a jelen per megindításának a feltétele. E szerint a felperesnek a 2. számú ügyben hozott elsőfokú határozattal szemben előterjesztett fellebbezésben kellett volna kifogásolnia azt, hogy a fogva tartás időszaka nem került beszámításra a végrehajtandó szabadságvesztésbe. További védekezése szerint a kár bekövetkezte sem állapítható meg, mert a felperes esetében jogtalan fogva tartás nem történt. Előadta, a felperes kizárólag abban az esetben minősíthetné jogellenesnek a fogva tartást, ha a 2 éves szabadságvesztés-büntetésen túl került volna arra sor. A feltételes kedvezménnyel való szabadulás kapcsán kiemelte, függetlenül attól, hogy a jogerős ítéletek rendelkeznek annak lehetőségéről, a konkrét feltételes szabadságra bocsátásról hozandó döntés büntetés-végrehajtási jogkörbe tartozik, az egy lehetőség a fogvatartott esetében, de nem kötelezően alkalmazandó. A védekezés szerint kirívóan súlyos jogellenes magatartás sem állapítható meg, miután az I. rendű alperes a 2. számú ítélet meghozatalakor megfelelő határozatot hozott, tekintve, hogy a beszámításra az 1. sorszámú ügyben már megelőzően sor került, utóbb pedig a felperes méltányos érdekeire tekintettel a végrehajtandó szabadságvesztésbe végül beszámításra került a korábbi fogvatartás ideje.

[16] Az ellenkérelemben foglaltak szerint nem állnak fenn az egyetemleges marasztalás feltételei sem, mivel nem fogadható el a felperesnek az az állítása, hogy az alperesek bármelyikének helyes jogszabály-alkalmazása esetén a felperesnek nem kellett volna a büntetés-végrehajtási intézetbe vonulnia. Kiemelte, amennyiben az alapügyben hozott határozat a felperesnek kárt okozott, kizárólag a jogerős határozatot hozó bírósággal szemben lehet érvényesíteni az igényét, mert jogerő és végrehajthatóság csak a másodfokon hozott határozathoz kapcsolódik. Vítatta a felperes keresetének összecszerűségét is, érvelése szerint a kártalanításra vonatkozó jogszabályban rögzítettek a jelen esetben a sérelemdíj megállapítására nem szolgálnak alapul.

[17] A felperes az I. rendű alperes ellenkérelmére adott válasziratában az elévülés kapcsán előadta, károsodása a személyi szabadsághoz fűződő joga megsértésével következett be, amely egy hosszabb időintervallum, emiatt az elévülés csak 2017. október 3. napján kezdődött, azaz a szabadulása időpontjában. Ehhez képest a 2022. szeptember 30. napján előterjesztett keresete az 5 éves elévülési időn belül van. Változatlanul kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem a régi Be. és Btk. alapján rendelkeztek a beszámításról. A jogorvoslati jog kimerítésével kapcsolatban kiemelte, fellebbezéssel élt a határozat ellen, az I. rendű alperes által e körben hivatkozott eseti döntések nem tekinthetők precedens határozatnak, továbbá mindkét döntés polgári ügyben született. A fellebbezések kapcsán hangsúlyozta, a büntetőbíróságoknak az 1998. évi Be. 348. §-ában foglaltak alapján hivatalból kell vizsgálnia a beszámítás lehetőségét, szükségességét. A másodfokú eljárásban az eljárás teljeskörű felülbírálata érvényesül, ezért nem vehető figyelembe, hogy a jogorvoslati jogot mennyiben

merítette ki. Mind a kirívóan súlyos jogszabálysértést, mind pedig a kára bekövetkeztét változatlanul állította.

[18] A II. rendű alperes több, az eljárás szabálytalansága miatti kifogást terjesztett elő, a részére megküldött keresetlevél, a kijelölésre és az áttételre irányadó eljárásjogi szabályok alkalmazása kapcsán. Álláspontja szerint a törvényszék 1nek nincs illetékessége a II. rendű alperes tekintetében. Állította, hogy a felperes keresetével egy meg nem engedett pertársaságot hozott létre alperesi oldalon. Mindezek miatt II. rendű alperes az eljárás megszüntetését indítványozta.

[19] Érdemi védekezése a kereset elutasítására irányult, vitatta annak jogalapját és összecszerűségét is. Kifogásolta, hogy a felperes keresetlevele nem tartalmazza a Pp. 170. § (4) bekezdésében írt konkrét tényeket, az érvényesíteni kívánt jog, a tényállítás és a kereseti kérelem közötti összefüggés levezetésére szolgáló jogi érvelést, azaz a keresetlevél nem felel meg a Pp. 170. §-ában foglalt rendelkezéseknek. Az általa meghozott másodfokú határozatok mindenben megfelelnek a jogszabályi rendelkezéseknek, így a régi Btk. 99. § (1) és (2) bekezdésének is. Kifogásolta, hogy a felperes nem jelölte meg azt a jogszabályi rendelkezést, amely alapján a II. rendű alperesnek vizsgálnia kellett volna a beszámítás lehetőségét. Hangsúlyozta, a feltételes szabadságra bocsátás csak egy lehetőség, így a felperes részéről az, hogy a szabadságvesztés büntetése felének letöltését követően őt szabadlábra helyezik, egy fikció, mivel ennek eldöntése a büntetés-végrehajtási bíró kizárólagos döntési jogkörébe tartozik. Megjegyezte, a beszámításra a büntetés-végrehajtási intézet neve által rendelkezésre bocsátott iratok szerint megfelelően sor került. Az összecszerűség kapcsán állította, hogy a napi 50 000 forint nem fogadható el, e körben a keresetlevél nem felel meg a jogszabályi rendelkezéseknek. Érvelt végül azzal is, hogy a felperes követelése elévült, az bírósági úton már nem érvényesíthető.

[20] A felperes a II. rendű alperes ellenkérelmében foglaltakra benyújtott válasziratában hangsúlyozta, hogy az elévülés nem következett be, a törvényszék 1 illetékessége pedig fennáll a Kúria kijelölő határozata alapján. A személyi keresethalmazat megengedett, az megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek. Kiemelte, utólag és késedelmesen került sor a beszámításra, továbbá külön hangsúlyozta, hogy a büntetőeljárásokban nem érvényesül a kérelemhez kötöttség, ezért a másodfokú bíróság a bejelentett fellebbezés folytán köteles megvizsgálni a büntetés kiszabása során a beszámítás szükségességét, mivel ilyen esetben a másodfokú eljárás során teljeskörű felülbírálat érvényesül. E körben hangsúlyozta, a terheltre vonatkozó fogva tartási adatok a nyomozati szakban keletkezett iratokban megtalálhatóak, azok az alperesi bíróságok számára rendelkezésre álltak.

Az elsőfokú bíróság döntése és indokai

[21] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, egyúttal kötelezte a felperest I. és II. rendű alperes javára történő perköltségfizetésre. Megállapította, a le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket az állam viseli. A bíróság elsődlegesen az eljárás szabálytalanságával, illetve az alperesek illetékességi kifogásával kapcsolatban foglalt állást, melyeket a részletesen kifejtett indokok miatt alaptalannak talált.

[22] A kereset érdemi elbíráására áttérve, a bírói gyakorlatnak megfelelően elsödlegeten az alperesek elévülési kifogásának kérdését vizsgálta. Kiindulópontnak tekintette, hogy a felperes állítása szerint a jogsértés 2017. június 4-i időponttal következett be, mivel a felperes 2017. május 30-án megkezdett szabadságvesztés-büntetéséből a korábbi előzetes fogvatartás beszámításának figyelembevétele esetén mindössze 5 nap volt az, amely a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt. A kereseti állítás szerint a személyi szabadságot sértő helyzet 2017. június 4. napjától kezdődött. Ekkor a felperes azonban már abban a helyzetben volt, hogy igényét az alperesekkel szemben érvényesíthette volna, mivel a felperes által előadottak szerint ezen időpontban következett be az a helyzet, hogy jogerős ítéleti rendelkezés nélkül töltötte a szabadságvesztés-büntetését, és ezáltal sérült a személyes szabadsághoz fűződő személyiségi joga. A felperes keresetét azonban csak 2022. szeptember 30. napján terjesztette elő a bíróságnál, a két időpont között 5 év és 3 hónap telt el, a perbeli igény érvényesítése ezáltal az 5 éves általános elévülési időn túl történt meg.

[23] A bíróság másodlagos indokolásként kitért arra is, hogy a 2. számú ügyben hozott elsőfokú ítélet elleni felperesi fellebbezés a rá kiszabott büntetés enyhítését célozta, azonban a korábban fogvatartásban töltött idő beszámításának elmaradását nem kifogásolta. A bíróság álláspontja szerint emiatt felperes elmulasztotta a rendes jogorvoslati eljárásnak a Ptk. 6:549. § (2) bekezdése szerinti kimerítését, mely előfeltétele a bírósági jogkörben okozott kárigény érvényesítésének. A benyújtott jogorvoslatnak formájában és tartalmában is alkalmasnak kell lennie az utóbb állított jogellenes, kárt okozó intézkedés elhárítására. A felperesi fellebbezés, hiányossága miatt alkalmatlan volt a kár elhárítására. A bíróság álláspontja szerint rendes jogorvoslat kimerítésének az minősült volna, ha a felperes az ítélet ellen benyújtott fellebbezésében külön kifogásolja a beszámítás elmaradásának tényét is, és ezzel megkísérli elhárítani az álláspontja szerint őt ért kárt.

[24] A bíróság megjegyzésként kitért még arra, hogy a végrehajtandó szabadságvesztés felének letöltését követően volt a jogerős büntető ítélet szerint a felperes feltételesen szabadságra bocsátható. Ez külön büntetés-végrehajtási bírói hatáskörbe tartozó kérdés, ezen eljárás lefolytatására azonban nem került sor. A bíróságok ellen indított kártérítési perek nem alkalmasak egy más bíróság hatáskörébe tartozó eljárás lefolytatására, pótlására.

A felperes fellebbezése és az alperesek fellebbezési ellenkérelmei

[25] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és az alperesek kereseti kérelem szerinti marasztalását. Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtett jogi indokok ismertetése nyomán három pontban foglalta össze, hogy álláspontja szerint az elsőfokú ítélet, mely okokból jogszabálysértő. Elsödlegeten a perbeli követelésének elévülésével kapcsolatos bírói álláspontot sérelmezte. Hangsúlyozta, a törvényszék 2 utólagos beszámításról rendelkező határozatának kézhezvételét követően, 2017. október 3. napján szabadult, személyiségi jogsértés ezért nem csupán 2017. június 4. napján állt fenn, hanem ezen naptól kezdve egészen a szabadulásig terjedő időszakban mindvégig. A károsodása személyi szabadsághoz fűződő jogának megsértésével valósult meg,

az elévülés csak ennek az időszaknak a megszűnésével, 2017. október 3. napján kezdődött, ehhez képest 5 éves elévülési időn belül történt meg a perindítás, 2022. szeptember 3. napján.

[26] Megjegyezte, az ítélet [40] bekezdésében tévesen szerepel, hogy jogerős ítéleti rendelkezés nélkül töltötte a szabadságvesztés-büntetését, ő a jogellenességet arra vezette vissza, hogy a kiszabott, végrehajtandó szabadságvesztés-büntetésbe az alperesek az egyértelmű, értelmezést nem igénylő konkrét törvényi rendelkezés ellenére nem számították be az előzetes fogvatartásban töltött időt. Mindezek miatt az elsőfokú ítélet sérti a Ptk. 6:22. §-át, valamint a 6:23. § (1) bekezdés rendelkezéseit, továbbá a Ptk. 6:532. §-át is.

[27] A további fellebbezési hivatkozás arra tér ki, hogy az alapügyben alkalmazandó büntető jogszabályok alapján a II. rendű alperesnek felperesi fellebbezés tartalmától függetlenül teljes körű felülbírálatot kellett volna lefolytatnia, mely magában foglalja azt is, hogy vizsgálja, szükséges-e rendelkezni az előzetes fogvatartásban töltött időnek a kiszabott, végrehajtandó szabadságvesztésbe történő beszámításáról. A Be. vonatkozó előírásai miatt ezt attól függetlenül meg kellett volna ejtenie a másodfokú büntetőbírósnak hivatalból, hogy a fellebbezés erre külön nem tért ki. E körben az elsőfokú ítélet a Ptk. 6:548. § (1) bekezdését sérti.

[28] A felperes mindezeket túl kérte figyelembe venni, hogy a bv. bírói eljárás elmaradása nem értékelhető a terhére. Megjegyezte, a büntetőeljárásban kifejtett bírósági magatartás jogellenes jellege éppen ezáltal hallgatólagosan elismerésre került.

[29] Az alperesek fellebbezési ellenkérelmei az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányultak. Az alperesek osztották az elsőfokú bíróság kereseti követelés elévülésével kapcsolatos jogi álláspontját. Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá alperesek álláspontja szerint arra is, hogy a felperes elmulasztotta a rendes jogorvoslat keretében a beszámítás elmaradásának sérelmezését. Jóllehet az általa állított kár rendes jogorvoslattal elhárítható lett volna, ennek elmaradása miatt a Ptk. 6:548. § (1) bekezdés speciális törvényi feltételének a felperes nem felelt meg. A kár elhárítására alkalmas jogorvoslatot a félnek ki kell merítenie, ennek a követelménynek akkor tesz eleget, ha ugyanazokra a tényekre alapítottan kísérli meg a rendes jogorvoslati jogát érvényesíteni, mint amelyekre utóbb a kártérítési perben hivatkozik. A felperes e körben a rendes jogorvoslati jogot nem merítette ki, jóllehet a 2. számú ügyben hozott elsőfokú határozattal szembeni fellebbezésben erre még lehetősége lett volna, hiszen a beszámításra az 1. számú eljárásban csak később került sor, azonban azt követően, hogy az előzetes fogvatartás ott az elsőfokú ítéletben beszámításra került, azon már csak a különleges eljárás keretében, utólag lehetett változtatni.

[30] Az I. rendű alperes külön kitért arra, hogy az ügyészi indítvány szerint történt meg az 1. számú eljárásban a beszámítás, egyszerre mindkét ügyben erre nem volt eljárási lehetőség. Utóbb, a büntetés kiszabások jogerőre emelkedése után derült az ki, hogy a felperesre a 2. számú eljárásban történő beszámítás a kedvezőbb, erre azonban csak azt követően kerülhetett sor, hogy méltányosságból az 1. számú büntetőeljárásban az arról szóló rendelkezést a bíróság mellőzte, majd ezt követően nyílt meg a lehetőség arra, hogy a 2. számú büntetőeljárásban az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításra kerülhessen. A II. rendű alperes azt hangsúlyozta, hogy részéről jogszabálysértés egyáltalán nem történt,

mindenben a jogszabályoknak megfelelően döntött, jogellenes magatartás hiányában sérelemdíjfizetési kötelezettsége neki nem állhat fenn.

[31] Az alperesek ellenkérelmeire a felperes további észrevételt tett. Ebben hangsúlyozta, a beszámításra valójában mindkét alapügy jogerős befejezése után különleges eljárás keretében került sor. A perbeli tényállítása szerint a jogellenes magatartás abban áll, hogy az alperesek a végrehajtandó szabadságvesztésbe az alapügyben nem számították be az előzetes fogvatartásban töltött időt. A büntetőeljárás folyamatban léte esetén a Btk. 92. §-a alapján a beszámítást a kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés vonatkozásában kell elvégezni. Ez az I. rendű alperes 2. számú ügyben hozott ítéletében történt meg, a beszámítást azonban mégsem itt alkalmazta a bíróság. A 2. számú ügyben, ahol időben korábban hozták meg az első- és másodfokú ítéletet is, ahol végrehajtandó szabadságvesztést szabtak ki rá, az I. rendű alperesnek be kellett volna számítania az előzetes fogvatartás időtartamát. Ennek elmaradása, illetve a II. rendű alperes esetében a teljes körű felülbírálati kötelezettség elmulasztása ugyancsak jogsértő volt. A felülbírálat során a II. rendű alperes nem korrigálta a törvénysértő mulasztást és Btk. 92. §-ában foglalt kötelező rendelkezés ellenére nem rendelkezett az előzetes letartóztatás beszámításáról függetlenül az 1. számú ügytől.

Az ítéltábla döntésének indokai

[32] A fellebbezés nem alapos.

[32] A jelen peres eljárásra a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (Pp.) rendelkezései az irányadók. A Pp. 370. §-a egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés során milyen körben bírálhatja el az elsőfokú bíróság ítéletét. A felülbírálati jogkör az adott kérdés vizsgálatának és minősítésének joga, amely magában foglalja az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztathatóságát. A Pp. 369. §-a a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének típusait határozza meg, és azt is szabályozza, hogy a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Alapvető, hogy a fellebbezés okát és annak indokait a félnek egyértelműen kell meghatároznia és ezzel kell kijelölnie a másodfokú bíróságtól kért jogvédelem tárgyát és körét (Pp. 371. §). Mind a fellebbező félnek, mind ellenfelének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen okból, az elsőfokú eljárás konkrétan milyen eljárási cselekményeit sérelmezve terjesztette elő a fellebbezést, és csak ez jelölheti ki a másodfokú jogvita kereteit, az ilyen tartalmú fellebbezés, illetve ellenkérelem alkalmazkodik a tisztességes eljárás követelményéhez.

[33] A felperesi fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban az eljárás szabálytalanságával kapcsolatos kifogások elsőfokú elbírálásának kérdése már nem vetődött fel. A felperes az elsőfokú ítélet érdemi megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság a keresetének adjon teljes egészében helyt. A kereset érdemi elbírálásának helyességét vonta kétségbe, elsődlegesen az elévüléssel kapcsolatos jogi álláspontot kifogásolta. Ez a Pp. 369. § (3) bekezdés c) és d) pontja szerinti felülbírálati jogkör-gyakorlást tette szükségessé.

[34] Az elsőfokú bíróság a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően helyesen vizsgálta elsődlegesen az alperesek elévülési kifogását. Ebből a szempontból lényeges, hogy a felperes a Ptk. 2:52. § (1) bekezdés szerinti sérelemdíjigényt kívánt a perben érvényesíteni

arra hivatkozással, hogy az alperesek a Ptk. 2:43. § b) pontja szerinti személyes szabadsághoz fűződő jogát sértették meg jogellenes eljárásuk miatt, mivel – állítása szerint – 122 nappal hosszabb ideig kellett a bv. intézetben tartózkodnia a feltételes szabadságra bocsátáshoz képest. Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a felperes személyi szabadságát sértő helyzet 2017. június 4. napjától kezdődött, a felperes által állított jogsértés már ekkor bekövetkezett, így ez az elévülés kezdő időpontja. A felperes azonban a kezdő időponttól folyamatos, napi bontásban kérte 50 000 forint/nap összegben a sérelemdíj megállapítását egészen tényleges szabadulásáig, 2017. október 3-ig terjedően. Az ítéltábla álláspontja szerint ebből az következik, hogy minden egyes bv. intézetben töltött napra nézve külön-külön állította a jogsértést, így a megjelölt időszakot napokra bontva kellett vizsgálni az elévülés szempontjából, mely ezáltal naponként kezdődött meg.

Az ítéltábla észlelte, hogy a fellebbezésben téves időpont megjelölés történt a perindítás, mint elévülést megszakító körülményt illetően, arra nem 2022. szeptember 3-án, hanem szeptember 30. napján került sor, így ehhez képest a 2017. szeptember 30-át követő időszakra (október 3-ig) terjedően lehetett megállapítani, hogy az elévülés nem telt el. Ez azt jelenti, hogy részleges elévülés történt és az ezzel érintett 2017. június 4-től 2017. szeptember 30-ig terjedő időszakra nézve a sérelemdíjigény érvényesítésre vonatkozóan bekövetkezett a felperes jogvesztése a Ptk. 6:21. § alapján. A 2017. szeptember 30-tól október 3-ig terjedő időszakra azonban érdemben kellett vizsgálni, hogy fennáll-e a sérelemdíjra való igény jogalapja.

[35] A felperes másodlagosan a Ptk. 6:549. §-ban rögzítettek szerinti kártérítési jogcímet is megjelölte, ezért helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság a speciális kárfelelősségi alakzat vonatkozásában a kárigényérvényesítés azon törvényi előfeltételét, hogy a felperes kimerítette-e a rendes jogorvoslatot.

[36] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság e körben kifejtett jogi indokaival ellentétben a fellebbezésben előadott hivatkozást találta helytállónak, mely a Btk. 348. § (1) bekezdésén alapult. A perbeli tényállásból megállapítható, hogy a felperes a 2. számú ügyben 2015. november 19-én meghozott elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést jelentett be, mely bár az előzetes letartóztatásban töltött idő beszámításának kérdését nem érintette, erre nézve a másodfokú bíróságnak a felülvizsgálatot azonban a Be. 348. § (1) bekezdéséből adódóan hivatalból is le kell folytatnia az elsőfokú ítélet büntetés kiszabási rendelkezései vonatkozásában. A Btk. 92. § (1) bekezdése ugyanis az előzetes fogvatartás idő beszámítását hivatalból kötelezővé teszi. A rendes jogorvoslat kimerítése ilyen módon megtörtént, a felperes keresetben érvényesített igényének érdemi elbírálása ebből a szempontból sem ütközött akadályba.

[37] A Ptk. 6:549. § (1) bekezdésére alapított kereset jogalapját vizsgálva az ítéltábla a releváns tényállási elemekből az alábbi következtetéseket vonta le. Kiindulópontnak tekintendő, hogy az ügyészség vádiratában a 2. számú ügyben nem szerepelt az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításával kapcsolatos indítvány. Erre az 1. számú ügyben került sor, melynek elsőfokú elbírálásakor (2016. március 31.) a beszámítással kapcsolatos rendelkezést meghozta a bíróság. Hangsúlyozandó, hogy ekkor még a 2. számú ügyben a másodfokú elbírálás nem történt meg, erre csak 2017. február 15-én került sor.

A kialakult helyzettel kapcsolatban a felperes 2017. április 13-i megkeresésére helyes tájékoztatást adott a 2. számú ügyben a büntető perbíróság a beszámítás akadályáról. Ez az akadály azzal volt elhárítható, hogy az 1. számú ügyben a másodfokú eljárás során a II. rendű alperes mellőzte a beszámításra vonatkozó ítéleti rendelkezést. Ez tette lehetővé, hogy a Be. 576. § (1) bekezdés szerinti különleges eljárás keretében utólagosan megtörténjen a 2. számú ügyben a beszámítás elrendelése. E végzés jogerőre emelkedésére 2017. szeptember 19-én került sor, mely időpontban az haladéktalanul megküldésre került a bv. intézethez, ahol időszerű intézkedéssel 2017. október 3-án megtörtént a felperes szabadságra bocsátása.

A tényállási elemek időrendi sorrendjét vizsgálva az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy a büntető perbíróságok szabályszerűen jártak el, terhükre jogsértő intézkedés vagy mulasztás nem róható, és az eljárás indokolatlan elhúzódása sem állapítható meg, mely akadályozta volna a felperes szabadságra helyezését. Mindezek alapján a Ptk. 6:549. § (1) bekezdése szerinti kereset jogalapjának hiányában felperes javára kártérítés nem állapítható meg, mivel az alperesek eljárásuk során jogellenes, jogsértő magatartást nem fejtettek ki, és mulasztás sem történt.

[38] A felperes személyiségi jogsértésre alapított keresetében és fellebbezésében abból indult ki, hogy az előzetes fogvatartás beszámításával kapcsolatos téves alperesi intézkedések miatt a 2 éves szabadságvesztés-büntetésből a feltételes szabadságra bocsátás lehetséges legkorábbi időpontjához képest a késedelmesen alkalmazott beszámítás miatt 122 nappal többet kellett a bv. intézetben tartózkodnia, személyi szabadsághoz fűződő joga ezáltal sérült. E körben azonban lényeges, hogy a feltételes szabadságra bocsátást külön eljárásrend (elsősorban a Bvtv.) szabályozza igen részletesen, és sok feltételnek kell megfelelnie az elítéltnak ahhoz, hogy erre sor kerülhessen.

[39] Elsődlegesen a Bvtv. 57. § (1) bekezdés szabályát kell figyelembe venni, mely a feltételes szabadságra bocsátásról való rendelkezést a büntetés-végrehajtási bíró jogkörébe utalja, akinek a döntés előtt az elítéltet meg kell hallgatnia, és szükség esetén pártfogó felügyelő eljárását is igénybe veheti. A Bvtv. 57. §-ához fűzött kommentárból kiemelendő, hogy a feltételes szabadság elbírálása során a bv. bírónak vizsgálnia kell, hogy az elítélt a büntetés végrehajtása alatt kifogástalan magatartást tanúsított-e, kialakult-e benne a törvénytisztelő életmód folytatására való törekvés, a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető-e, és a határozott ideig tartó szabadságvesztésnek a Btk. 38. § (2) bekezdésében vagy a bíróság által az ítéletben meghatározott részét az elítélt ténylegesen letöltötte-e. Ha valamennyi feltétel mindegyike, együttesen fennáll, csak abban az esetben bocsáthatja a bv. bíró az elítéltet feltételes szabadságra. Amennyiben a bv. bíró a bv. intézet előterjesztéséből és az elítélt meghallgatása során nyert adatokból arra a következtetésre jut, hogy a feltételes szabadságra bocsátáshoz szükséges feltételek nem állnak fenn, mellőzheti a feltételes szabadságra bocsátást. Hangsúlyozandó tehát, hogy az eljárás a bv. bíró mérlegelésétől függően, azzal az eredménnyel is járhat, hogy az ítéletben meghatározott idő leteltét követő legkorábbi időpontban az elítélt feltételes szabadságra bocsátására még nem kerül sor.

[40] A szabadságra bocsátási eljárás szabályosságát azonban csak a speciális jogalap fennállta szempontjából vizsgálhatja a polgári bíróság. A perbeli esetben a felperes nem a bv. bírói eljárás elmaradásával vagy a bv. intézet intézkedésével kapcsolatban állította a jogellenességet. Az ítéltábla álláspontja szerint lényeges tényállási elem, hogy a II. rendű

alperes által alkalmazott Be. 576. § (1) bekezdés szerinti utólagos beszámítással kapcsolatos intézkedést követően a Bvtv. 57. § által előírt feltételes szabadságra bocsátás bv. bírói intézkedés nélkül történt meg. Ennek az a tényállási következménye, hogy nem állapítható meg utólag, ténylegesen mikor szabadulhatott volna legkorábban feltételes szabadságra bocsátás útján a felperes. A bv. bíró mérlegelését a kártérítést elbíráló polgári perbíróság utólag nem végezheti el, a bv. bíró mérlegelési jogkörét a kártérítés, illetve sérelemdíj iránti polgári perben eljáró bíróság nem vonhatja el, nem állapíthatja meg a bv. bíró helyett utólag, hogy mikor lett volna legkorábban feltételes szabadságra bocsátható a felperes.

[41] Ennek az a következménye, hogy a teljes 2 éves szabadságvesztési időszakból kellett kiindulni, jelen perben ezért már csak azt lehetett utóbb vizsgálni, hogy a felperesre a jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés-büntetéshez képest az előzetes letartóztatásban, illetve a bv. intézetben töltött idő együttesen meghaladja-e a 2 évet. A felperes által sem vitatottan ennek túllépésére nem került sor, esetében ezáltal személyiségi jogi jogsértés bekövetkezte nem bizonyított, a kártérítési igény jogalapja hiányzik. Az alperesi bíróságok intézkedései az irányadó törvényi rendelkezéseknek megfeleltek, az pedig, hogy a feltételes szabadságra bocsátás hamarabb is bekövetkezhett volna, nem bizonyított. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a bv. bírói intézkedéstől függően fennállhatott annak is a lehetősége, hogy a ténylegesen szabadságvesztésben töltött időhöz képest, 2017. október 3-át követő, még későbbi időpontra tevődik a felperes szabadulása annak ellenére, hogy a beszámítás figyelembevételre került.

[42] A felperest valójában annyiban érte jogsérelem, hogy nem részesült bv. bírói intézkedésben, ez, illetve a bv. intézet kapcsolatos eljárása azonban nem képezte a felperes keresetében állított jogsértés alapját, az ezekkel kapcsolatos esetleges szabálytalanság pedig semmiképpen sem róható az alperesi bíróságok terhére.

[43] Megjegyzi az ítéltábla, ha a 2. számú ügyben már az ítélelhozatakor megtörténik a beszámítás, a felperesnek akkor is be kellett volna vonulnia a büntetés-végrehajtási intézetbe, mert 1 évnél rövidebb ideig volt beszámítható őrizetben, illetve előzetes letartóztatásban. Ez esetben nem lett volna mellőzhető a bv. bírói eljárás, melynek során a törvényi szempontok mérlegelésével döntött volna a bv. bíró a felperes feltételes szabadságra bocsáthatósága kérdésében, és ekkor is fennállt volna annak a lehetősége, hogy a bv. bíró a már említett szempontok szerinti mérlegelése alapján adott esetben mellőzi még az azonnali szabadságra bocsátást. Mindezekről függetlenül hangsúlyozandó, a bv. bírói intézkedés elmaradása miatt utóbb már nem állapítható meg – különösen nem a polgári bíróság által –, hogy a feltételes szabadságra bocsátás feltételei közvetlenül az első év elteltét követően fennálltak-e. A tényállás e tekintetben nem kétséget kizáróan bizonyított, ezért a keresetben igényelt sérelemdíjra okot adó személyiségi jogsértés elsősorban ez okból nem állapítható meg. A sérelemdíj, illetve a kártérítési igény jogalapja ezért az elévüléssel nem érintett időszakra nézve sem áll fenn.

[44] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a jogi indokolás módosításával, illetve kiegészítésével az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést tartalmazó ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

[45] A másodfokú eljárásban eredménytelenül fellebbező felperes másodfokú eljárási költségben való marasztalására azért nem került sor, mert az alperesek költségfelszámítást nem jelentettek be [Pp. 82. § (3) bekezdés]. A le nem rótt fellebbezési illeték a felperes személyes költségmentességére figyelemmel az állam terhén marad [Pp. 95. § (1) bekezdés c) pont, 102. § (6) bekezdés].

Szeged, 2024. november 8.

Dr. Hámori Attila s.k.

a tanács elnöke

Dr. Dobler László s.k.

előadó bíró

Dr. Tolna András s.k.

táblabíró